

เปรียบเทียบนวนิยายเรื่องนาคีของไทยกับตำนานเรื่องนางพญางูขาวของจีน

COMPARATIVE ANALYSIS BETWEEN THAI NOVEL NAKEE AND CHINESE LEGEND WHITE SNAKE

จ้อยหยวี หลี่^{1*}, ศรีวิไล พลมณี² และ ขวัญใจ กิจชาลารัตน์³
Li Ziyu^{1*}, Sriwilai Ponmanee² and Kwanjai Kitchalarat³

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 202 ถ.ช้างเผือก ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300 ^{1,2,3}
Chiang Mai Rajabhat University, 202 Chang Puak Road, Chang Puak Sub-district, Mueang District, Chiang Mai Province 50300 ^{1,2,3}

*Corresponding author E-mail: CassiopeiaLumi@hotmail.com

(Received: Jul 22, 2019; Revised: Jun 17, 2020; Accepted: Jun 17, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวรรณกรรมเรื่องนาคีกับเรื่องนางพญางูขาวในด้านโครงสร้างทางวรรณกรรม ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร และลักษณะนิสัยของตัวละครเอก และศึกษาความเชื่อที่ปรากฏในวรรณกรรมสองเรื่องนี้ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับงูในสังคมจีนกับสังคมไทย ความเชื่อเกี่ยวกับอดีตชาติและการเวียนว่ายตายเกิด ความเชื่อเกี่ยวกับรักข้ามภพและความรักระหว่างคนกับงู ความเชื่อเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมทางพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า

นวนิยายเรื่องนาคีกับตำนานเรื่องนางพญางูขาวในด้านโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร และลักษณะนิสัยของตัวละครเอกมีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง วรรณกรรมสองเรื่องนี้เปิดเรื่องโดยกล่าวถึงที่มาของตัวละครนางเอก ด้านจุดเด่นในการดำเนินเรื่องเหมือนกันแต่ตอนจบกลับแตกต่างกัน ทั้งสองเรื่องมีแก่นเรื่องเหมือนกันคือความรักระหว่างคนกับงู และความเชื่อเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม วรรณกรรมทั้งสองเรื่องมีแก่นเรื่องย่อยที่แตกต่างกันคือ ในเรื่องนาคียังมีแก่นเรื่องย่อยเป็นความรักของแม่ที่มีต่อลูก แต่ในเรื่องนางพญางูขาวเป็นความรักของลูกที่มีต่อแม่ ในด้านตัวละคร วรรณกรรมทั้งสองเรื่องมีตัวละครเอกเหมือนกัน คือนางเอกเป็นงู พระเอกเป็นคน และแบ่งตัวละครหลักในเรื่องเป็นสองฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายสนับสนุนกับฝ่ายขัดขวาง จำนวนของตัวละครฝ่ายขัดขวางในเรื่องนาคีจะมากกว่าเรื่องนางพญางูขาว ลักษณะนิสัยของตัวละครนางเอกทั้งสองเรื่องมีทั้งความดีและความชั่ว จากการศึกษาค้นคว้าที่ปรากฏในวรรณกรรมทั้งสองเรื่องเห็นได้ว่า งูเป็นตัวแทนของอสรพิษและปีศาจ มีลักษณะน่ารังเกียจ จึงไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม เป็นสัตว์ชั้นต่ำ อยู่ร่วมกับมนุษย์ไม่ได้ เพราะงูสังคมมีชนชั้น และเป็นสังคมที่ไล่ล่าความแตกต่าง มนุษย์ในสังคมแบ่งชนชั้นเป็นชนชั้นสูงและชนชั้นต่ำ ผู้ที่ฝ่าฝืนกฎก็จะกลายเป็นผู้แปลกแยก ถูกชนกลุ่มมากในสังคมไล่ล่าด้วยเหตุนี้ ความรักของตัวละครเอกในวรรณกรรมทั้งสองเรื่องจึงไม่สมหวัง นอกจากนี้ วรรณกรรมสองเรื่องนี้ยังเน้นความเชื่ออดีตชาติและการเวียนว่ายตายเกิด และความเชื่อเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า สังคมมีชีวิตยอมรับการเวียนว่ายตายเกิดตามกรรมที่ทำได้ ทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ผู้กระทำจะเป็นผู้รับผลเอง

คำสำคัญ: นาคี, นางพญางูขาว, ความเชื่อ, กฎแห่งกรรม

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

² รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

³ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ABSTRACT

The objectives of this research were to analyze the similarities and differences between the two literatures: Nakhee and the White Snake, in terms of literary structure, including plots, themes, characters, and habits of the heroines, and to investigate the belief systems found in the two literatures, which included the beliefs about snakes in Thai and Chinese societies, previous lives and rebirth, love across dimensions and love between a man and a snake, and the law of action in Buddhism. The research results were as follows:

The plots, themes, characters and habits of the heroines in the two literatures were both similar and different. The opening of the two literatures started with the backgrounds of the two heroines. Major storylines were the same, but the endings were different. The themes were the same, which were about the love between humans and snakes and the belief in the law of action or karma. Additionally, the sub-theme of Nakheewas about the love of a mother toward her child, while that of the White Snake was about the love of a child toward her mother. The characters in the literatures were the same, with the hero being a human being and the heroine being a snake. The main characters were divided into two types: the good and the villain. There were more villains in Nakhee than in the White Snake. The habits of the two heroines were both good and bad.

The investigation on the beliefs in the two literatures revealed that snakes represented venom and monsters, being detested, socially unacceptable and low. They were unable to live with human beings because society had classes and the opponents were hunted for. Human societies classified its members into high and low, and they did not inhabit together. Social violators were different and hunted by the majority. Therefore, love of the two heroines was not fulfilled. Moreover, the two literatures also focused on the beliefs in previous lives, rebirth and the law of action. It was reflected that sentient beings were subject to the cycle of rebirth. Consequences of an action brought about rebirths. Good deeds were rewarded and bad deeds were punished. An actor was the recipient of his/her own action.

KEYWORDS: Nakhee, The White Snake, Belief, Law of Action

บทนำ

วรรณกรรมแต่ละเรื่องย่อมมาจากชีวิตจริง แต่เหนือชีวิตจริง ผู้แต่งวรรณกรรมอาจใช้จินตนาการ ในการแต่งเรื่อง วรรณกรรมเหมือนกระจกส่องชีวิต ที่จะสะท้อนให้เห็นชีวิตจริงเสมอ พิทยา ว่องกุล (2540, น. 1) กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ชาติที่เจริญแล้วทุกชาติจะต้องมีวรรณกรรมเป็นของตัวเอง และวรรณกรรมจะมีมากหรือน้อย ดีหรือเลวก็แล้วแต่ความเจริญของงานแห่งจิตใจของชนในชาตินั้น วรรณกรรมเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า ชาติใดมีความเจริญทางวัฒนธรรมสูงแค่ไหนและยุคใดมีความเจริญสูงสุด ยุคใดมีความเสื่อมทรามลง เพราะฉะนั้นวรรณกรรมแต่ละชาติจึงเป็นเครื่องชี้วัดได้ว่า ยุคใดจิตใจของประชาชนในชาติมีความเจริญหรือเสื่อมอย่างไร

การศึกษาหรืออ่านวรรณกรรมแต่ละเรื่อง ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพสังคมวัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจของยุคสมัยที่ผู้ประพันธ์ได้สะท้อนผ่านมุมมองของตนออกมา รวมทั้งทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้คนที่มีต่อสภาพการณ์เหล่านั้นด้วย ดังนั้น วรรณกรรมจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์แทบทุกด้าน อาจกล่าวได้ว่า สังคมมนุษย์ที่เจริญมีอารยธรรมและเทคโนโลยีในปัจจุบันนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวรรณกรรมทั้งสิ้น วรรณกรรมต่างมีบทบาท ความสำคัญ และอิทธิพลไม่มากก็น้อย วรรณกรรมทำหน้าที่สืบต่อวัฒนธรรมของชาติจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เป็นสายใยเชื่อมโยงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ ในวรรณกรรมมักจะบ่งบอกคตินิยมของคนในชาติไว้

วรรณกรรมของชาตินี้มักจะกล่าวถึงประเพณีนิยม คติชีวิต การใช้ถ้อยคำภาษา การดำรงชีวิตประจำวัน การแก้ปัญหา สังคม อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย เป็นต้น เพื่อให้คนรุ่นหลังมีความรู้เกี่ยวกับคนรุ่นก่อน ๆ และเข้าใจวิถีชีวิตของคนรุ่นก่อน เข้าใจเหตุผลว่าทำไมคนรุ่นก่อน ๆ จึงคิดเช่นนั้น ทำเช่นนั้น ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน (พิทยา ร่องกุล, 2540)

ประเทศไทยกับประเทศจีนเป็นประเทศที่อยู่ในทวีปเอเชียเหมือนกัน วัฒนธรรมระหว่างประเทศจีนกับประเทศไทยมีประวัติอันยาวนาน การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างจีนกับไทยมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เนื่องจากทั้งสองประเทศได้รับอิทธิพลจากการถ่ายทอดของพุทธศาสนา แนวคิดของพุทธศาสนาได้แทรกซึมเข้าไปในทุก ๆ ด้าน เช่น การดำรงชีวิต วัฒนธรรม และวรรณกรรม วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นมรดกทางวัฒนธรรม การศึกษาวัฒนธรรมระหว่างประเทศจีนกับประเทศไทยโดยศึกษาวรรณกรรมระหว่างทั้งสองประเทศจะทำให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ในด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ วัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น

เรื่องนาคกับเรื่องนางพญางูขาวเป็นตำนานที่ยาวนาน ถูกสร้างและนำเสนอในหลายรูปแบบ มีความเหมือนกันคือตัวละครเอกมีรูปร่างเป็นงูขาว และเกิดความรักกับชายหนุ่มที่เป็นมนุษย์ธรรมดา ผู้แต่งวรรณกรรมได้สร้างลักษณะนิสัยให้กับตัวละครที่เป็นตัวเอกให้มีทั้งความดีและความชั่วร้าย ทำให้เกิดความขัดแย้งที่น่าสนใจ และยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อทางพุทธศาสนาอย่างชัดเจน เช่น ความเชื่อในอดีตชาติ ความเชื่อในเรื่องเวรกรรม ทั้งสองเรื่องนี้มีตัวละครที่คล้ายคลึงกัน แต่ตอนจบกลับแตกต่างกัน จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวรรณกรรมสองเรื่องนี้ รวมทั้งความเชื่อที่สะท้อนความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวรรณกรรมสองเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างระหว่างนวนิยายเรื่องนาคกับตำนานเรื่องนางพญางูขาวในด้านโครงสร้างทางวรรณกรรม ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร และลักษณะนิสัยของตัวละครเอก

2. เพื่อศึกษาความเชื่อที่ปรากฏในวรรณกรรมสองเรื่องนี้ ได้แก่ ความเชื่อที่เกี่ยวกับงูในสังคมจีนกับสังคมไทย ความเชื่อเกี่ยวกับอดีตชาติและการเวียนว่ายตายเกิด ความเชื่อเกี่ยวกับรักข้ามภพและความรักระหว่างคนกับงู ความเชื่อเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมทางพระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบนวนิยายเรื่องนาคของไทยกับตำนานเรื่องนางพญางูขาวของจีน การกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) อันประกอบไปด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยใช้หนังสือวรรณกรรมสองเรื่องที่มีเนื้อหาที่สมบูรณ์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่

1.1 นาคี ของตรี อภิรุณ

1.2 นางพญางูขาว (白蛇全传) (Bai She Quan Zhuan) ของเมิ่งฮัวกวนจู (梦花馆主) (Meng Hua Guan Zhu)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษานวนิยายเรื่องนาคีกับตำนานเรื่องนางพญางูขาวในด้านโครงสร้างทางวรรณกรรม ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร และลักษณะนิสัยของตัวละครเอก และศึกษาความเชื่อที่ปรากฏในวรรณกรรมสองเรื่องนี้ ได้แก่ ความเชื่อที่เกี่ยวกับงูในสังคมจีนกับสังคมไทย ความเชื่อเกี่ยวกับอดีตชาติและการเวียนว่ายตายเกิด ความเชื่อเกี่ยวกับรักข้ามภพและความรักระหว่างคนกับงู ความเชื่อเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมทางพระพุทธศาสนา

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างนวนิยายเรื่องนาคีกับตำนานเรื่อง

นางพญางูขาวในด้านโครงสร้างทางวรรณกรรม ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร และลักษณะนิสัยของ ตัวละครเอกตามประเด็นวัตถุประสงค์ข้อ 1

2. แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อที่ปรากฏ ในนวนิยายเรื่องนาศิกกับตำนานเรื่องนางพญางูขาว ได้แก่ ความเชื่อที่เกี่ยวกับงูในสังคมจีนกับสังคมไทย ความเชื่อเกี่ยวกับอดีตชาติและการเวียนว่ายตายเกิด ความเชื่อเกี่ยวกับรักข้ามภพและความรักระหว่างคนกับงู ความเชื่อเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมทางพระพุทธศาสนาตามประเด็น วัตถุประสงค์ข้อ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา คัดเลือกข้อมูลที่สอดคล้อง กับงานวิจัยโดยสร้างแบบบันทึกตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างนวนิยายเรื่องนาศิกกับตำนาน เรื่องนางพญางูขาวในด้านโครงสร้างทางวรรณกรรม ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร และลักษณะนิสัย ของตัวละครเอก และแบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อ ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนาศิกกับตำนานเรื่องนางพญางูขาว ได้แก่ความเชื่อที่เกี่ยวกับงูในสังคมจีนกับสังคมไทย ความเชื่อเกี่ยวกับอดีตชาติและการเวียนว่ายตายเกิด ความเชื่อเกี่ยวกับรักข้ามภพและความรักระหว่างคนกับงู ความเชื่อเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมทางพระพุทธศาสนา แล้วจัดหัวข้อวิเคราะห์ตามประเด็น เพื่อศึกษาความเหมือนและความแตกต่างระหว่างนวนิยายเรื่องนาศิกกับ ตำนานเรื่องนางพญางูขาว และความเชื่อที่สะท้อนจาก วรรณกรรมสองเรื่องนี้ด้วยการเขียนบรรยายประกอบการยกตัวอย่าง

ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างนวนิยายเรื่องนาศิกกับตำนานเรื่องนางพญางูขาวในด้านโครงสร้างทางวรรณกรรม

ผลการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างนวนิยายเรื่องนาศิกกับตำนานเรื่องนางพญางูขาวในด้านโครงสร้างทางวรรณกรรม ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร และลักษณะนิสัยของตัว

ละครเอก พบว่า ความเหมือนด้านโครงเรื่อง คือ ทั้งสองเรื่องได้เปิดเรื่องโดยใช้ที่มาของตัวละครนางเอก และใช้เรื่องพระเอกทำให้ตัวนางเอกกลายร่างเป็นงูเป็นจุดเด่นในการดำเนินเรื่อง ผู้เขียนใช้เรื่องนี้เป็นต้นเหตุนำเรื่องไปสู่ตอนจบ และได้ใช้เรื่องนางเอกแสดงฤทธิ์ทำให้น้ำท่วมเมืองเป็นเหตุการณ์สำคัญที่สะท้อนแก่นเรื่อง และเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับตัวละครหลัก ทำให้เรื่องราวที่เกิดขึ้นต่อไปสมเหตุสมผล ในด้านความแตกต่าง ในการดำเนินเรื่อง เรื่องนาศิกได้แบ่งการเล่าเรื่องอดีตชาติ ส่วนนางพญางูขาวดำเนินเรื่องในชาติปัจจุบัน ตอนจบของเรื่องนาศิกเป็นโศกนาฏกรรม แต่ตอนจบของเรื่องนางพญางูขาวเป็นสุขนานกรรม นวนิยายเรื่องนาศิกกับตำนานเรื่องนางพญางูขาวมีความเหมือนด้านแก่นเรื่องคือ ทั้งสองเรื่องมีแก่นเรื่องใหญ่เหมือนกัน ได้แก่ ความรักระหว่างคนกับงู และความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความแตกต่างด้านแก่นเรื่อง ในนวนิยายนาศิกยังปรากฏความรักของแม่ที่มีต่อลูก ในเรื่องนางพญางูขาวปรากฏเป็นความรักของลูกที่มีต่อแม่

นวนิยายเรื่องนาศิกกับตำนานเรื่องนางพญางูขาวมีความเหมือนด้านตัวละคร คือ ตัวละครนางเอกของทั้งสองเรื่องเป็นนางพญางู และพระเอกของทั้งสองเรื่องเป็นมนุษย์ ผู้เขียนได้สร้างบทบาทของตัวละครเหมือนกัน คือ มีตัวละครที่รับบทบาทเป็นฝ่ายมิตร และมีตัวละครที่รับบทบาทเป็นฝ่ายศัตรู เพื่อสร้างความขัดแย้งทำให้เรื่องน่าสนใจ ในด้านความแตกต่าง เรื่องนาศิกมีตัวละครสำคัญโดยเฉพาะที่เป็นฝ่ายศัตรูมากกว่าเรื่องนางพญางูขาว ทำให้เรื่องลึกลับซับซ้อน น่าติดตาม

จากการอ่านหนังสือวรรณกรรมทั้งสองเล่ม ผู้วิจัยได้พบว่า ลักษณะนิสัยของตัวละครนางเอก คือ คำแก้ตัวกับไปชู้เงินมีความเหมือนกันที่ว่า มีความซื่อสัตย์ต่อความรัก รักเดียวใจเดียว ยอมสละชีวิตเพื่อคนรัก มีความสามารถในการโต้แย้งด้วยความฉลาดและมีไหวพริบ นางเอกทั้งสองคนในส่วนอุดมคติที่แม่กำเนิดเดิมเป็นปีศาจ แต่ก็พยายามควบคุมความโหดร้ายที่มาจากสัญชาตญาณสัตว์ และนางเอกทั้งสองคนก็มีนิสัยที่ก้าวร้าว ดุร้าย ในด้านความแตกต่าง นิสัยของคำแก้ตัว เยียบซึม เก็บตัว แต่ไปชู้เงินกลับเป็นสตรีที่ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ มีนิสัยเข้มแข็ง สุภาพเรียบร้อย ใจดี ขยัน

ซึ่งเป็นผู้หญิงที่มีความเป็นหญิงมากที่สุด ส่วนพระเอกในวรรณกรรมทั้งสองเรื่อง คือทศพลกับสวี่เซียน ทั้งสองคนมีความเหมือนกันคือหลงรักผู้หญิงสวยงามด้วยสัญชาตญาณแห่งการมีชีวิต (Life Instinct) และพลังอัตตา (Id) ในด้านความแตกต่าง สวี่เซียนเป็นคนนิสัยอ่อนน้อมหวานไหวในความรักที่มีต่อไปสู่เงิน ทศพลจะมีความกล้าที่จะคุ้มครองความรักมากกว่า

2. ความเชื่อที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องนาคกับเรื่องนางพญางูขาว

จากการอ่านนวนิยายเรื่องนาคกับตำนานเรื่องนางพญางูขาว พบว่าในวรรณกรรมสองเรื่องนี้เป็นตัวแทนของอสรพิษและปีศาจ มีลักษณะน่ารังเกียจ ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม เป็นสัตว์ชั้นต่ำ อยู่ร่วมกับมนุษย์ไม่ได้ ความเชื่ออดีตชาติและการเวียนว่ายตายเกิดเป็นความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ความเชื่อของการเวียนว่ายตายเกิดมาจากการหมุนเวียนสืบทอดของชีวิต กรรมเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเวียนว่ายตายเกิด และมีอิทธิพลต่อสามชาติ คืออดีตชาติ ชาติปัจจุบัน และชาติหน้า กรรมไม่เพียงเป็นผลต่อชาติปัจจุบัน ยังส่งผลต่อชาติหน้า เวียนไปไม่มีวันสิ้นสุด คนเราตายแล้วเกิด เกิดแล้วตาย ส่วนจะเกิดเป็นอะไรในชาติต่อไป ย่อมแล้วแต่กรรมของผู้นั้น ทำให้ในชาตินี้และอดีตชาติ

ในนวนิยายเรื่องนาคี ความรักระหว่างคางคากับทศพลที่ข้ามภพสัตว์กับมนุษย์ ข้ามอดีตกับปัจจุบัน ในนางพญางูขาว ความรักของไป๋ซู่เจินที่มีต่อสวี่เซียน เริ่มต้นที่การตอบแทนบุญคุณ เป็นความรักข้ามภพสัตว์กับมนุษย์ รักข้ามภพของนวนิยายสองเรื่องนี้เป็นภาพแทนสังคม สะท้อนให้เห็นว่า สังคมมีชนชั้น และเป็นสังคมที่ไล่ล่าความแตกต่าง มนุษย์ในสังคมแบ่งชนชั้นเป็นชนชั้นสูงและชนชั้นต่ำ และไม่ยอมอยู่ร่วมกัน ผู้ที่ฝ่าฝืนกฎก็จะกลายเป็นผู้แตกต่าง ถูกชนกลุ่มมากในสังคมไล่ล่าด้วยเหตุนี้ ในนวนิยายจึงมีตัวละครที่เป็นฝ่ายขัดขวางทำให้ความรักของทั้งสองคู่ไม่สมหวัง แต่นวนิยายเรื่องนาคีกับตำนานเรื่องนางพญางูขาวได้แพร่กระจายถึงปัจจุบัน และเป็นตำนานรักที่ได้รับความนิยม แสดงว่าผู้เขียนใช้นวนิยายสองเรื่องนี้เป็นตัวแทนที่ต่อสู้กับปัญหาสังคมที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

จากการศึกษาวรรณกรรมทั้งสองเรื่องนี้ เห็นว่าทั้งสองเรื่องได้เน้นความเชื่อเรื่องกรรม ซึ่งความเชื่อนี้เป็นแก่นเรื่องใหญ่ของวรรณกรรมทั้งสองเรื่องและปรากฏในวรรณกรรมตลอดเรื่อง ความเชื่อเรื่องกรรมเป็นหลักที่สำคัญที่สุดในพระพุทธศาสนา ถือว่าเมื่อมีเหตุแล้วต้องมีผล หรือผลต้องมาจากเหตุ ทำอย่างไรย่อมได้รับผลอย่างนั้น ทำดีย่อมได้รับผลดี ที่ได้รับผลชั่วก็เพราะได้ทำชั่ว ไม่ว่าจะทำในที่ลับหรือที่แจ้ง จะมีผู้อื่นรู้เห็นหรือไม่ ผลย่อมเกิดตามกรรมเสมอ สิ่งที่เราพบประสบในชีวิตนี้เป็นผลแห่งกรรมที่เราประกอบไว้ในอดีต ทั้งในชาตินี้และชาติก่อน ๆ ความโชคร้ายหรือเคราะห์ร้ายที่ได้รับเป็นผลแห่งกรรมที่ตนเองตัดสินใจทำเองทั้งสิ้น ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมสอนให้รู้ว่า สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน กรรมนั้นย่อมเป็นของเราโดยเฉพาะ และเราจะเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น จะโอนให้ผู้อื่นไม่ได้ กรรมใดที่ทำลงไปจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม ย่อมให้ผลตอบแทนเสมอ และย่อมติดตามผู้ทำเสมือนเงาติดตามตัว

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างนวนิยายเรื่องนาคกับตำนานเรื่องนางพญางูขาวในด้านโครงสร้างทางวรรณกรรม ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร และลักษณะนิสัยของตัวละครเอก พบว่าทั้งสองเรื่องมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างหลายประเด็นด้านโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร และลักษณะนิสัยของตัวละครเอก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้เขียนมีความมุ่งหมายที่จะใช้วรรณกรรมสองเรื่องนี้เป็นภาพสะท้อนสังคม เนื่องจากการพัฒนาของสังคมมีผลต่อการสร้างวรรณกรรม วรรณกรรมแต่ละสมัยจะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมของสมัยนั้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จีราวดิ เงินแถบ (2524) ซึ่งศึกษาเรื่อง หงส์หิน : การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมอีสานและล้านนา ผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะอักษรและอักขรวิธี ที่ปรากฏในเรื่องหงส์หินฉบับอีสาน และพบว่าวรรณกรรมเรื่องหงส์หิน ฉบับอีสานได้รับเค้าโครงเรื่องจากวรรณกรรมเรื่องหงส์หินฉบับล้านนา โดยผ่านทางอาณาจักรล้านช้าง มาอีกทอดหนึ่ง และได้ดัดแปลงเนื้อเรื่องให้ต่างไป

จากต้นฉบับเดิม เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคม ชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อประเพณี และค่านิยมของคนในท้องถิ่นนั้น

จากผลการศึกษาความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับงูในสังคมจีนกับสังคมไทยที่ปรากฏในวรรณกรรมสองเรื่องนี้ ความเชื่อคติชาติและเวียนว่ายตายเกิด ความเชื่อด้านรักข้ามภพและความรักระหว่างคนกับงู ความเชื่อเรื่องกรรมทางพระพุทธศาสนาที่สะท้อนจากนวนิยายเรื่องนาศิกกับตำนานเรื่องนางพญางูขาว พบว่าทั้งสองเรื่องได้เน้นความเชื่อการเวียนว่ายตายเกิด และความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาของสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทยกับประเทศจีนได้รับอิทธิพลของศาสนาพุทธ แนวคิดของพุทธศาสนาได้แทรกอยู่ในชีวิตทุก ๆ ด้าน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมัย วรรณอุตร (2545) ซึ่งศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมอีสานและลาวเรื่อง ลำพูษา พบว่าทั้ง 2 ฉบับได้สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตทั้งสภาพสังคมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามที่ชาวอีสานและชาวลาวสืบทอดกันมา ค่านิยม ความเชื่อ คติธรรมคำสอนของชาวอีสานและชาวลาวที่ได้รับการปลูกฝังสั่งสมมาจากบรรพบุรุษที่เหมือนกัน กล่าวคือชาวอีสานและชาวลาวมีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม การเวียนว่ายตายเกิด นรกสวรรค์ บพเพสันนิวาส พระโพธิสัตว์ ภูตผีปิศาจ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ตลอดจนเรื่อง โชคชะตา โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้สะท้อนให้เห็นว่าพระพุทธศาสนาเข้ามามีอิทธิพลต่อจิตใจของชาวอีสานและชาวลาวไม่ว่าจะเป็นหลักในการปกครอง หลักในการดำเนินชีวิต ตลอดจนจารีตประเพณี คติความเชื่อ และค่านิยม ล้วนเกี่ยวข้องกับหลักคติธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น

จากผลการศึกษาลักษณะนิสัยของตัวละครเอกพบว่า คำแก้วที่เป็นตัวละครนางเอกของนวนิยายเรื่องนาศิก มีนิสัยเย็บซิม เก็บตัว และยอมทำทุกอย่างเพื่อได้อยู่กับคนรัก ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2554) จะเห็นได้ว่า คำแก้วมีสัญชาตญาณแห่งการมีชีวิตร (Life Instinct) มนุษย์ทุกคนต้องการความรัก ซึ่งความรักเกิดจากสัญชาตญาณทางเพศสืบเนื่องมาจาก

สัญชาตญาณแห่งการมีชีวิตร (Life Instinct) และคำแก้วยังมีความหวาดกังวล ได้แก่ Reality Anxiety และ Neurotic Anxiety เป็นความหวาดกลัวสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่อยู่รอบตัว และความหวาดกลัวว่าตัวเองจะถูกประจาน ประณามและถูกลงโทษ คำแก้วมีนิสัยเย็บซิม เก็บตัว เพราะว่าต้องการปกป้องตัวเองให้รอดจากการทำร้ายของสังคมที่อยู่รอบตัว ส่วนไปชูเงินที่เป็นตัวละครนางเอกของตำนานเรื่องนางพญางูขาว กำเนิดเดิมเป็นปีศาจงูบำเพ็ญเป็นพันปีได้กลายร่างเป็นคน มีนิสัยเข้มแข็ง สุภาพเรียบร้อย ใจดี ขยัน ซึ่งเป็นผู้หญิงที่มีความเป็นหญิงมากที่สุด เหตุผลที่ทำให้ไปชูเงินมีนิสัยดังกล่าว เป็นไปตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2554) ที่ไปชูเงินมีสัญชาตญาณแห่งการมีชีวิตร (Life Instinct) ต้องการความรักจากสวี่เซียน และด้วยพลังอีโก้ (Ego) กับพลังซูเปอร์อีโก้ (Superego) ทำให้ไปชูเงินต้องเป็นผู้หญิงที่ยอดเยียมเพื่อคุ้มครองความรัก และไปชูเงินก็มีความหวาดกลัวสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่อยู่รอบตัว เนื่องจากปีศาจกับมนุษย์อยู่ร่วมกันไม่ได้ซึ่งเป็นกฎของสังคม ไปชูเงินจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคม เพื่อได้รับการยอมรับจากสังคม นางเอกทั้งสองคนมีนิสัยที่ก้าวร้าว ดุร้าย เพราะมีสัญชาตญาณแห่งความตาย (Death Instinct) ซึ่งความปรารถนาที่จะทำลายสิ่งต่าง ๆ ให้ตาย จะถูกแปรรูปโดย อีโก้ ให้กลายเป็นความก้าวร้าว (Aggressive) เพื่อต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม การกระทำที่ก้าวร้าว (Aggressive Action) จะทำให้บุคคลป้องกันตนเองจากการทำร้ายของตนเองหรือการทำร้ายของศัตรูได้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของจารวิบัวขม (2558) ได้วิจัยเรื่อง โครงสร้าง บุคลิกภาพ และคุณค่าต่อสังคมในนวนิยายของ “กึ่งฉัตร” ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพตัวละครเอกตามแนวทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์พบว่าบุคลิกภาพของตัวละครเอกทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงมีลักษณะเหมือนกับมนุษย์ปुरुชนทั่วไป ที่มีทั้งดีและไม่ดีซ่อนอยู่ภายใน ไม่ใช่สมบูรณ์แบบทุกด้าน ดังนั้นลักษณะบุคลิกภาพของตัวละครเอกทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงที่ปรากฏจึงพบปัจจัยอันส่งผลต่อบุคลิกภาพที่สามารถอธิบายด้วยทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ

ซิกมันด์ ฟรอยด์ ได้ 5 แนวคิด ได้แก่ ด้านจิตใต้สำนึก สัญชาตญาณ ความหวาดกลัว อีโก้ และกลวิธาน ป้องกันตัว ส่วนแนวคิดด้านขั้นตอนการพัฒนาบุคลิกภาพ นั้นไม่สามารถอธิบายถึงสาเหตุของบุคลิกภาพตัวละคร เอกได้ชัดเจน และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กุลวัชรีย์ ชีระกุล (2540) ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ พฤติกรรมตัวละครในวรรณคดีมรดกตามทฤษฎีจิตวิทยา ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า พฤติกรรมที่แสดงออกของ ตัวละครในวรรณคดีมรดกทั้ง 4 เรื่อง สามารถอธิบาย ได้โดยทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ และคาร์ล จุง ดังนี้ ตัวละครทั้งชายและหญิงแสดง พฤติกรรมก้าวร้าวทำลาย อันเกิดจากสัญชาตญาณ มุ่งตาย ตัวละครชายแสดงพฤติกรรมเจ้าชู้ อันเกิดจาก สัญชาตญาณมุ่งเป็น ตัวละครชาย ได้แก่ ทศกัณฐ์และ อิเหนา แสดงพฤติกรรมเอาแต่ใจตนเอง อันเกิดจากพลัง อำนาจของ Id ตัวละครทั้งชายและหญิงมีพฤติกรรม แสดงความความเป็นหญิงและชายอยู่ในตนเอง พระอภัย มณีเป็นตัวละครชายที่มีพฤติกรรมแสดงความเป็นหญิง มากที่สุด ตัวละครหญิง ได้แก่ นางสีดาและนางบุษบา แสดงพฤติกรรมรักและซื่อสัตย์ต่อสามี ในขณะเดียวกัน

นางบุษบา นางจันทะหราและนางสุวรรณมาลีก็แสดง พฤติกรรมรักศักดิ์ศรีของตนเอง และการรักษานวลสงวนตัว อันเกิดจากพลังอำนาจของ Super Ego ตัวละครเช่น นางวันทอง ต้องถูกตัดสินโทษประหารอันเนื่องมาจาก พฤติกรรมวิตกกังวลต่อมโนธรรม และจิตสำนึกที่ไฝ่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เป็นแนวทางในการศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบ และวรรณคดีวิจารณ์
2. เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ความเชื่อทาง พระพุทธศาสนา
3. เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ภาพสะท้อน ของวรรณกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาพสะท้อนด้านคติชนวิทยา เช่น วิถีชีวิต ประเพณีพื้นบ้าน
2. ควรมีการศึกษาภาพสะท้อนปัญหาสังคม
3. ควรมีการศึกษาลักษณะการใช้ถ้อยคำในการ แต่งนวนิยาย

เอกสารอ้างอิง

- กุลวัชรีย์ ชีระกุล. (2540). *การวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครในวรรณคดีมรดกตามทฤษฎีจิตวิทยา*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- จารวี บัวชม. (2558). *โครงสร้าง บุคลิกภาพ และคุณค่าต่อสังคมในนวนิยายของ “กึ่งฉัตร”*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- จิราวดี เงินแถบ. (2524). *หนังสือ: การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมอีสานและล้านนา*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจารึกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ตรี อภิรุณ. (2559). *นาดี*. กรุงเทพฯ: บริษัท โพลัส พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- เมิ่งฮัว, ก่วนจู่. (2555). *ตำนานนางพญางูขาว*. ฉางซา: โรงพิมพ์ยู่ลู่.
- พิทยา ว่องกุล. (2540). *ผลงานภาพแห่งวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2554). *ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เรา รู้เขา)*. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- สมัย วรรณอุดร. (2545). *การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมอีสานและลาวเรื่อง ลำบุงบา*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร).